

РАДОВАН М. МАРИНКОВИЋ

СТАНОВНИШТВО ГОРАЧИЋА

Горачићи су, по пространству које заузимају и броју становника, једно од највећих села у Драгачеву. Од Чачка је удаљено 20, а од Гуче 11 километара. Простире се на падинама планине Јелице, која је Горачићима и граница са севера. Источно су Губеревци, на југу Живица, на југозападу село Гуча, а на западу Рогача и Граб.

Трајање људског живота у Горачићима није систематски проучено, или, пак, нису познати резултати тих истраживања.¹

Бледа сећања садашњих најстаријих памћеника, која одводе и у даљу прошлост, готово прерастајући у легенде, упућују на могућност да је старији назив села Расовац или Расовци, како се, иначе, данас назива један велики горачићки заселак.² Низ локалитета, око којих се плету легенде, народна предања и завештања, носе нека умногоме карактеристична имена, која, сигурно, својим помало тајновитим смислом, могу да посведоче људско присуство на овом простору.³ За Умку на изворишту реке Драгачице легенде, на пример, кажу да је то илирско гробље. Не зна се које је то село постојало на Селишту у Царевићима. Нека „кућишта“, по казивању најстаријих људи, нису припадала садашњим горачићким родовима.

Али, не зна се много ни о Дивиту, ни о Поротинама, ни о Судници, ни о Пијацу, мада је извесно да сведоче људско битисање на њима. Свим тим топонимима не може се одредити време настанка, као што је, рецимо, случај са онима која подсећају на доба турске доминације овим крајевима: Цамија, Рајинац, Аџибеговац (или Аџибегановац).

За Римљанско гробље може се са сигурношћу тврдити да је из времена словенског средњег века, мада није систематски проучено. Но, случајни налази материјалне културе не само да говоре о људима из тога доба (депо средњовековног алата пронађен је на Клику), већ и о старијим становницима. При томе је од посебне важности да кажемо, и то да је у Расовцу, пре двадесетак година, откопана и остава са римским новцем из трећег века нове ере.⁴

Било како било, прошлост Горачића тек очекује истраживаче, а ми се, у овом раду, задржавамо искључиво на сазнањима о пореклу данашњег сељачког становништва. Оно је староседелачко и досељеничко, какав је, уосталом, случај и са житељима суседних села, о чему су писали Коста Јовановић и Јован Ердељановић.⁵

Под појмом „старица“ ми подразумевамо оне родове за које се са сигурношћу може рећи да су у селу „од давнина“ или им се не може утврдити време досељавања пошто „иде“ чак и у прву половину XVII века.

Староседелаца је знатно мање него дошљака у 478 домаћинстава, колико их је било 1975. године. Та домаћинства су груписана по „дематима“, али и у два засеока: Расовац и Драгачица. Расовац захвата западни део Горачића и има око 200 домаћинстава, док је Драгачица јужније од Расовца и знатно мања. „Административни“ центар Горачића је управо на тремеџи овог села, Губереваца и Живице. Ту је најстарија грађевина црква, подигнута између 1810. и 1813. године.⁶ Ту је и школска зграда (мада мање објекте за потребе основаца имају још и Расовац и Драгачица), месна канцеларија, Спомен-музеј горачићке буне из 1893. године са спомеником жртвама, здравствена станица, библиотека и неки други објекти друштвеног стандарда.

О старости села, на одређен начин, говори и 14 гробља, која су и данас активна.

СТАРОСЕДЕОЦИ

Када се говори о становништву Горачића, интересантан је податак који наводи Бранко Перуничкић: село је 1820/21. године имало

85 кућа, 98 ожењених и 196 арачких глава.⁷ То, сигурно, доказује да је ово велико драгачевско село било у то време практично формирано са садашњим старијим живљем. Масовнија досељавања (миграције су нарочито биле бурне у XVIII веку) била су завршена.

Наша проучавања на терену и консултовање расположиве литературе (од 1970. закључно са 1976. годином) недвосмислено су потврдила да су стариначке следеће фамилије:

ВЕСЕЛИНОВИЋИ (5 кућа, славе Аранђеловдан) су, судећи по читуљи коју чува Радојко Веселиновић (80 година), у овом селу више од 300 година. На споменику Гаврилу Веселиновићу, који је на породичном имању, пише да је он погинуо од лопова 1818. године, а у поменутој читуљи подоста је преминулих Веселиновића пре њега уписано. Читуља је, сазнали смо, и преписивана, па су најстарији преци једноставно изостављени.

Од ових Веселиновића је и Дмитар Ђорђевић — Веселиновић познати каменорезац из друге половине XIX века, управо онај који је, на споменику своме оцу, уклесало један од најлепших сачуваних слободарских епитафа у овом делу Србије:

*„1816.
Када е на Чачку народна слава синула
и Србија са себе ланац скинула,
и Ђајапашина сила покисла
и Србија Турке потисла
тада е покојни Ђорђе допао
о(д) турски пушака седам рана . . .“⁸*

Веселиновићи су пред крај XIX и почетком XX века носили и презимена Ђорђевић и Ђоковић.

ЈЕРИНИЋИ (5 к, с. Аранђеловдан) су потомци Јерине, кћерке Веселина и сестре већ поменутог Гаврила Веселиновића. Они знају да су род са Веселиновићима, па и данас млади из те две фамилије не ступају у брак.

МАРКОВИЋИ (7 к, с. Стевањдан) су се раније презивали Пјевићи. У читуљи коју чува Милован Марковић (46), помињу се као најстарији неки Марко и Стана. Читуља је новијег порекла, преписана је и у њој нема старих Пјевића. То презиме се сачувало до пред крај XIX века, а ново, Марковићи, води порекло од већ поменутог Марка Пјевића .

РАДОЈИЧИЋИ (1 к, с. Петровдан) ништа не знају о свом пореклу и сами верују да су старинци. Некада су, каже Мирослав Радојичић (48), поседовали велика имања у Драгачици.

САВИЋИ (3 к, с. Лазареву суботу) кажу да су најстарија фамилија у Матином пољу, мањем потесу у Горачићима. Од њих је и једна кућа Савића у Расовцу.

ПЕРИШИЋИ (2 к, с. Лазареву суботу) су од Савића. У Главоњиће се пре око 120 година привенчао Илија, син Перише Савића из Матиног поља. Од Перишиног имена узели су презиме.⁹

СИМОВИЋИ (1 к, с. Ђурђевдан) ништа не знају о свом пореклу, а сви их убрајају међу најстарије у Горачићима.

СТОЈАНОВИЋИ (6 к, с. Никољдан) су, по општем уверењу, старинци. Они, сами, ништа не знају о пореклу своје фамилије.

ПАЈОВИЋИ (1 к, с. Врачеве) знају да су староседеоци Горачића. Једно време су се презивали Стевановићи. Садашње презиме је изведено из имена неког Пауна — Паја Стевановића, који је живео средином XIX века. Надимак им је, уједно и старо презиме, Чикараде.¹⁰

ФИЛИПОВИЋИ (4 к, с. Ђурђевдан) знају да су потомци кнеза Богића Богићевића, који се помиње у време Хаџи-Проданове буне 1814. године. Зна се да је, пошто су га Турци мучили, морао да открије где се, у Горачићима, скрива један од коловођа те буне Пајсије Ристовић, па га је због тога, на планини Јелици, убио Арсеније Лома.¹¹ Иначе, нико не спори да су Филиповићи старинци.

Овде треба рећи једну важну напомену. Староседелаца је знатно мање од дошљака, који су рано почели из херцеговачко-црногорских брда, преко Бихора, Корита, Старог Влаха и моравичког краја да стижу у Горачиће. Код досељеника су углавном жива сећања на некадашњи завичај, па је то преношено и на старинце, који понекад, без разлога, и без стварних доказа, говоре да су се и они „незнано кад“ или пак, „у турско доба“ доселили. Новије становништво, досељеничко, са јачим осећањима према „огњиптима предака“ вероватно је, судећи по овим појавама, своју свест о досељавању преносило на староседеоце, што није случај само са житељима Горачића, већ и неких суседних села.¹² Та свест јака је код неколико старих родова у Горачићима:

БИСКУПОВИЋИ (1 к, с. Лучиндан) не знају готово ништа о свом пореклу, мада допуштају могућност да су „од Никшића“ дошли пре неколико стотина година.

РАДОСАВЧЕВИЋИ (10 к, с. Никољдан) такође ништа не знају о томе одакле су, мада неки припадници ове фамилије мисле да су „у турско доба“ досељени из Жаочана код Чачка.

ТЕРЗИЋИ (6. к, с. Никољдан) се убрајају међу најстарије породице у Горачићима. Међутим, Милан Терзић Кубур (80) сматра да су „незнано кад“ досељени „од Невесиња“. Пре би се могло рећи, ако су досељеници, да њихово порекло треба везивати за чивчије Турака Терзића, који су, и почетком XIX века, имали своја имања у Горачићима.

СТАРИЈИ ДОСЕЉЕНИЦИ

ПОПОВИЋИ (17 к, с. Никољдан) су, према казивању Милојка Поповића (78), досељени „још у турско доба“ однекуд „из црногорско-херцеговачких брда“. Дошао је, „бежећи од Турака“, неки Милинко, њихов далеки предак, са Тошом, Пеком и Радом. По доласку у Горачиће настанили су се на самој планини Јелици, изнад места где су им данас куће. Дуго су били свештеници, о чему говори и читуља из 1826. године, коју нам је показао Милојко Поповић. На њој је запис: „Сија читуља Милинка Поповића от села Горачића декемврија 9 1826 љета“. Поменути Милинко је као осми уписан у ову читуљу, после јереја Рада, јереја Јована, Андрије, Марка, Мијата, Мијаила и Мине. Управо ти подаци упућују и на време досељавања — вероватно прва половина XVIII века.

ЦАРЕВИЋИ (10 к, с. Никољдан) су од Поповића. У XVIII веку неки Антоније Поповић имао је девет синова, па су га због тога називали Цар или Цар деце. Он се одвојио од браће Поповића и одселио у поље, где су имали велика имања. По његовом надимку, потомци се презивају Царевићи. То презиме се рано формирало, што се види и из чињенице да је један од њих, Панто, под тим презименом, учествовао и у другом српском устанку.¹³

БОДИЋИ (4 к, с. Аранђеловдан) су „бежећи од Турака“ дошли из Црне Горе у Горачиће у првој половини XVIII века. Старо им је презиме Бабићи.¹⁴ Један од Бодића, Милосав, учествовао је у другом српском устанку.^{14а}

ВЕЉОВИЋИ (7 к, с. Лучиндан) су се „из Роваца најпре доселили у Љепојевиће код Нове Вароши и Свиланово код Новог Пазара. Из ових села има их... у драгачевским Горачићима“.^{14б} Из Љепојевића су дошли средином XVIII века.

ГЛАВОЊИЋИ (19 к, с. Никољдан) су, како пише Коста Јовановић, досељени „из Старе Србије“. Приликом досељавања, раздвајање фамилије извршено је у Вичи (Драгачево), где су „пошто су убили спахију“, дошла шесторица браће Баковића. Део фамилије остао је у Вичи, где их и данас има, док су други продужили у Горачиће, одакле су једни отишли у Водањ код Смедерева, где их називају Главоњци. Презиме су променили да би се скрили и избегли турску освету. У памћењу Главоњића у Горачићима помиње се неки Илија дошљак. Имало их је одсељених и у Кулиновце код Чачка, где су се од XVIII века па све до 1860. године презивали Главоње. Од тада су Петровићи.¹⁵

Од Главоњића из Виче се 1950. године привенчао Борисав за сестричину Милете Новичића у Драгачици и ту и данас живи.

СТАНИЋИ (2 к, с. Мратиндан) су досељени вероватно у првој половини XVIII века из Берковића код Стоца.¹⁶

ЗИМОЊИЋИ (30 к, с. Аранђеловдан) су досељени „после неке буне“ у XVIII веку из Гацког или околине. Деле се на горње и доње Зимоњиће. Горњи Зимоњићи су нешто касније досељени од доњих. Презивали су се Павлићевићи, па су од доњих Зимоњића, са којима су у Гацком били род, узели презиме.¹⁷

ЈАЊИЋИ (14 к, с. Никољдан) су дошли око 1730. године „однекуд са границе Херцеговине и Црне Горе“. Дошла су три брата: Јанаћко, Петко и Тривун. Од Јанаћка су Јањићи, од Петка Петковићи, а од Тривуна, кога су звали Траш, несумњиво су Трашевићи. По свој прилици Траш је старо презиме овог рода. Трашевића, иначе, има у месту Љубиње у Херцеговини. Јањићи су се једно време презивали и Недељковићи. Знају да су род са Петковићима и Трашевићима, па младићи и девојке из ове три фамилије не ступају у међусобни брак.

Од овог рода води порекло и Велисав Јањић, који се крајем XIX века одселио у село Атеницу и тамо и у Чачку, почетком XX века основао комуну „Свест“, у коју су били укључени радници и занатлије. Ту комуну су противници називали „Црвени баук“, мислећи на њено социјалистичко и комунистичко опредељење. Јањић је, иначе, аутор и неколико књига и философских списа. Од књига најзначајнија му је „Осамнајест жртава“, у којој је описао горачићку буну из 1893. године, када је, у сукобу са војском, погинуло 18 сељака-припадника тадашње Радикалне странке бранећи своју општинску власт и самоуправу.¹⁸

ПЕТКОВИЋИ (17 к, с. Никољдан) су потомци досељеника Петка. Унук или праунук овог Петка био је и војвода Новак Бошковић Петковић у време првог српског устанка, познатији под именом „Новачић из Горачића“. По епитафима на споменицима његових потомака, ми смо и реконструисали време досељавања Петковића, Јањића и Трашевића у Горачиће.¹⁹

Један од Петковића, Петар учествовао је у другом српском устанку.

ТРАШЕВИЋИ (7 к, с. Никољдан) су потомци Тривуна Траша. По његовом сину или унуку Живану, презивали су се средином XIX века и Живановићи. То презиме имао је и познати каменорезац Василије Живановић, чији споменици се налазе на гробљима у Атенице, Грабу, Губеревцима и Горачићима.

ЈОРОВИЋИ (6 к, с. Томиндан) су средином XVIII века дошли у Живицу и Горачиће из Сивчине код Ивањице.²⁰

ЈОКСИМОВИЋИ (2 к, с. Ђурђевдан) су досељени из Херцеговине, мада их многи сматрају и за староседеоце. Знају да су раније презивали Старчевићи, па тврде да су им род Старчевићи у Доњој Краварици. У Горачиће је, тврде, дошао неки Јоксим Старчевић средином XVIII века или нешто касније и настанио се у фамилији Јевићи, која је изумрла. Од Јоксимовог имена узели су презиме. Да су у Горачићима били и пре првог српског устанка, показује и епитаф на споменику Петру Јоксимовићу, ратнику чије се оружје чува у чачанском Народном музеју. Каменорезац је у пешчар надгробника урезао: „Овде почива раб божи Петар Јоксимовић, житељ села Горачића, који је ратовао са Карађорђем у првом устанку 1804. г. и у свима ратовима учествовао све до 1813. г. када је Србија од Турака пропала, а он је из шанца на Делиграду искочио и кроз турски ланац пробијо те се опет спасио па је 1815. г. са Милошем Обреновићем и осталим војводама на Чачку Турке надбили и узпут терајући много Турака до Белице потукао и доста оружја од Турака заробио, које и данас стоји“.²¹

ЈЕВРЕМЧЕВИЋИ (8 к, с. Никољдан) су досељени из Црне Горе пред сам крај XVIII века. Кажу да се доселио, са породицом, неки Милоје Јевремац, а други приповедају да је то могао бити Јеврем, од чијег су имена узели презиме.²²

НОВИЧИЋИ (6 к, с. Лучиндан) верују да потичу од војводе Новака Петковића из Горачића, што није тачно и спада у домен легенде. Више одговара истини податак, на кога неки од њих ука-

зују, да су пред сам крај XVIII века у Горачиће дошли из Санцака, где су стигли „од Никшића“.

СТЕВАНОВИЋ I (9 к, с. Никољдан) су највероватније досељени почетком друге половине XVIII века, на што упућује њихов родослов. Но, интересно је казивање Сретена Стевановића (70), који каже да је то било пола века раније! У потрази за хлебом, сведочи он, дошао је из Калипоља 1705. године неки Стеван луталица. Испод изворишта Драгачице ископао је земуницу, у којој је живео. Земуница му је била на Великом брегу, кога Стевановићи и данас зову Баштине. Поменути дошљак био је пуки сиромах, па му Стојановићи, који су у близини живели, нису дали девојку коју је желео да узме за жену. После тога он се оженио неком Циганком са Черговишта, потеса на коме је тада било 18 черги. С њом је изродио два сина: Петра и Радована. Од тог Стевана су добили презиме, а надимак им је, по оној Циганки, Стевановој жени — Цигани.

СЈЕНИЧИЋИ (10 к, с. Никољдан) су, нешто пред први српски устанак, дошли „од Сјенице“, како кажу, „бежећи од турског зулума“. У Горачиће су, знају, стигла три брата, али им имена нису запамћена. Зна се да су „пали“ на Вулићево кућиште, које, својим називом, може упућивати на једног од њих.²³

СТЕВАНОВИЋИ II (8 к, с. Никољдан) су заједно са Јевремчевићима и у исто време дошли из Црне Горе. Други, опет, кажу да су они „од Сјенице“ стигли кад и Сјеничићи. Са Стевановићима — Циганима нису никакав род. Надимак им је Бурђови, што може да упућује на некакво место или старо презиме.

СПАСОЈЕВИЋИ (4 к, с. Никољдан) су из Црне Горе. Доселио се неки Јевто Спаловац у другој половини или пред сам крај XVIII века. Надимак им је Спаловци, што може да буде и старије презиме.

НОВИЈИ ДОСЕЉЕНИЦИ

ВАСИЉЕВИЋИ (4 к, с. Никољдан) су у време Карађорђевог изласка на Сјеницу, 1809. године, досељени из Маћа код Ивањице. Зна се да је стигао, са својом породицом, неки Ристо Васиљевић. Надимак Маћани говори и о месту из кога су дошли.

Интересантно је да је у Горачићима до краја другог светског рата и одмах иза њега живела још једна породица Васиљевића, која је била пореклом из Беле Цркве код Крупња. Досељени су почетком XX века и више их нема у Горачићима.²⁴

ДАВИДОВИЋИ (18 к, с. Никољдан) су у време првог српског устанка досељени са Мучња. Помињу неко место Међуречје, али не село код Ивањице. Презивали су се Ковачевићи. Настанили су се на изворишту Драгачице, где су држали воденице и ваљалице. Од тих Ковачевића познат је био неки Давид ковач, од чијег су имена узели презиме. Он је умро 1849. године и сахрањен је у Ружичића гробљу, где му се и данас налази споменик.

ЂУРОВИЋИ (11 к, с. Ђурђевдан) су досељени 1809. године. У „потрази за хлебом“, у Горачиће је, кажу данашњи Ђуровићи, дошао неки Ђуро Ђуровић. Једни мисле да је био „однекуд из Црне Горе“, а други да је из села Драгојловића.

ЈАКОВЉЕВИЋИ (5 к, с. Стевањдан) су се настанили у Горачићима у току првог српског устанка. Дошли су, са породицама, неки Јаков и Мојсило, браћа. Једни кажу „из Црне Горе“, а други из „старовлашког села Аљиновића“. Најпре су браћа служила код кнеза Богића Богићевића, сведоче данашњи Јаковљевићи. Живели су тамо где је данас потес Кућетина, на имању Мирка Мојсиловића. Од поменутог Јакова су Јаковљевићи, а од Мојсила Мојсиловићи.

МОЈСИЛОВИЋИ (1 к, с. Стевањдан) су род са Јаковљевићима.

ЈОЛОВИЋИ (2 к, с. Никољдан) су дошли у Горачиће 1809. године из Дебеље код Нове Вароши. Стигао је, приповедају, неки Јоле Јоловић или Ђоловић, звани Мачак, и довео са собом породицу. У породичној чигуљи он је први и забележен.

КНЕЖЕВИЋИ (12 к, с. Ђурђевдан) су из Црне Горе. Најпре су, вероватно 1809. године, отишли у Мачву, а одатле су одмах затим кренули према Чачку и Драгачеву. Не зна се шта је разлог овакве сеобе. Најпре су свили породично огњиште у селу Рајцу на планини Јелици, а одатле прешли у Горачиће. Деле се на доње и горње Кнежевиће. Горњи Кнежевићи су, директно из Црне Горе, дошли нешто касније. Старије Кнежевиће довео је неки Богић.

СУРУЦИЋИ (9 к, с. Лазареву суботу) не знају одакле су, али порекло воде, кажу, од неког суруције који је био слуга код Кнежевића.

ЛОНЧАРЕВИЋИ (4 к, с. Ђурђиц) су, по казивању Велимира Лончаревића (84), досељени „од Сјенице“ 1809. године. Били су грнчари, правили су лонце, па им је од заната остало и презиме. Помиње се и име првог досељеника Милоја лончара.

ПЕТРОВИЋИ (22 к, с. Ђурђевдан) су у Горачиће дошли 1815. године из Пљевља. Доселио се неки Петар Пљеваљић Пјевалица, са два сина: Танаском и Антонијем, чији се споменици и данас могу

видети на Ружичића гробљу. Од имена досељеника Петра су узели презиме.

РУЖИЧИЋИ (30 к, с. Бурђевдан) су досељени „од Никшића“ у време првог српског устанка. Код Никшића их и данас има. Род су са Станковићима.

Од овог рода је и кмет Милић Ружичић, који је први погинуо у Горачићкој буни 20. фебруара 1893. године. На његов споменик у Ружичића гробљу клесар Млађен Раковић урезао је овај епитаф: „О шарен спомене ладни камен, који многима срца храбриш, што овде показујеш, место сарањеног од 34 год. Милића Ружичића, уваженог грађанина и бившег кмета села Горачића који погибе 20. фебруара 1893. год. пред судницом општине горачке од браће небраће либерала српски дахија. Нема живота без слободе, благо оном који ваком смрћу умре, лака земљо која га покриваш својом те је откупио крвљу . . .“

СТАНКОВИЋИ (14 к, с. Бурђевдан) су потомци неког Станка, сродника Ружичића. Приповеда се да је управо Станко био брат неке Ружице, од које Ружичићи воде порекло. И они су, наравно, „од Никшића“.

СЕДЛАРЕВИЋ (7 к, с. Ђуђевдан) су, како каже Миленко Седларевић (90), досељени „из Црне Горе, али из незнано ког места“. Презиме им је изведено из занимања којим су се бавили у Црној Гори.

ЧУБРИЋИ (2 к, с. Митровдан) су досељени после другог српског устанка однекуд из Санџака. Дошао је, кажу, неки Паун Чубрић са женом, а у Горачићима су изродили синове Обрена и Алексу. Надимак им је уједно и скраћено презиме — Чубраци. Има, међутим, индиција и да су се знатно касније, средином XIX века, доселили.

ВУЈОВИЋИ (1 к, с. Бурђевдан) су се средином XIX века призетили из Граба у Чубриће.

НАЈНОВИЈИ ДОСЕЉЕНИЦИ

СТЕВАНОВИЋИ III (1 к, с. Никољдан) су потомци Милоша Стевановића, пинтера, који се у Горачиће доселио око 1850. године из Крушевца. Надимак Лике носе због тога што су употребљавали лику од дрвета бавећи се пинтерским занатом.

БАБИЋИ (2 к, с. Јовањдан): око 1876. године привенчао се у Драгачицу неким Јаћим Бабић из Гуче.

СТАНОВНИШТВО ГОРАЧИЋА

ВУКАШИНОВИЋИ (2 к, с. Ђурђевдан): из Радијевића се око 1876. године доселио Милан Вукашиновић. Звали су га и Мршовић.

ДУШИЋИ (2 к, с. Ђурђевдан) су досељени из Старог Влаха у Губеревце, одакле су око 1876. године прешли у Горачиће. Данашњи Душићи су од Љуба Душића, који се привенчао за Пајку Кнежевић.

Интересантно је да матичне књиге у Горачићима помињу и неке друге Душиће, за које кажу да су досељени „из Турске“, а којих више нема.

ИВАНОВИЋИ (2 к, с. Јовањдан и Ђурђиц): око 1880. године привенчао се у Лончаревиће Михаило Ивановић из Гуче.

ЛУКОВИЋИ (1 к, с. Никољдан): Никола Луковић из Тијања је најпре у Горачићима био слуга, а затим се привенчао у Јевремчевиће, где је дошао пред крај XIX века.

МИЛЕТИЋИ (3 к, с. Васиљевдан) су дошли из Виче око 1880. године.

РАКОВИЋИ (3 к, с. Никољдан): седамдесетих година XIX века призетили су се у Веселиновиће браћа Милан и Млађен Раковић из Живице. Милан је био истакнути радикалски првак, па му је, после Тимочке буне, суђено на Краљевици, али није погубљен. Млађен Раковић је био истакнути каменорезац, један од најбољих драгачевских чикириза из друге половине XIX века. Најбоље споменике исклесаво је погинулим у горачићкој буни 1893. године.

ЦОГОЉЕВИЋИ (2 к, с. Ђурђиц) су после 1880. године дошли из Губереваца као припузи.

МИЛИЋЕВИЋИ (5 к, с. Јовањдан): Радомир Милићевић из Лисе привенчао се у Стевановиће — Цигане 1900. године.

ПАНТОВИЋИ (1 к, с. Ђурђевдан): Вељко Пантовић из Виче привенчао се у Станковиће пред први светски рат. У његову кућу био се, после 1960. године, привенчао Драгоман Радосављевић из Доњег Дубца, али је умро, па је његово презиме остало његовој деци и Пантовићевим потомцима.

РАДОСАВЉЕВИЋИ (1 к, с. Ђурђиц): доселио је Јанко Радосављевић — Ђурђић из Губереваца пред први светски рат.

СТЕВАНОВИЋИ IV (4 к, с. Јовањдан): Владимира Стевановића из Милатовића узео је пред први светски рат „под своје“ Вељко Поповић. Надимак им је, по Владимиру, Владу — Владовци.

СТАМЕНКОВИЋИ (1 к, с. Ђурђиц): уочи првог светског рата привенчао се у Зимоњиће Никола Стаменковић из околине Лесковца. Дошао је као пинтер.

МИЛУТИНОВИЋИ (1 к, с. Лазареву суботу): Александар Милутиновић из Живице доселио се са мајком када се она удала, после првог светског рата, за Вељка Лончаревића.

МАРКОВИЋИ II (2 к, с. Никољдан) су из Негришора (Драгачево). Драгиша Марковић се 1920. године привенчао у Јевремчевиће, а нешто касније Видоје Марковић у Поповиће.

ПЛАЗИНИЋИ (5 к, с. Никољдан) су се из Губереваца после првог светског рата призетили у више горачићких фамилија.

ПАВЛОВИЋИ (2 к, с. Лучиндан): Мирко Павловић се око 1920. године привенчао из Живице у Бискуповиће.

Интересантно је да је у засеоку Драгачица постојала још једна кућа Павловића, али се смрћу Иванка Павловића, после другог светског рата, угасила.

ПАЈОВИЋИ II (1 к, с. Цвети): отац Срећка Пајовића привенчао се из Жежевице после првог светског рата у Кнежевиће.

ПАРЕЗАНОВИЋИ (1 к, с. Митровдан): отац покојног Љубише Парезановића привенчао се из Бањице у Радосавчевиће око 1920. године.

САТАРИЋИ (1 к, с. Јовањдан): отац Милана Сатарића (60) се доселио из Милатовића у Кнежевиће, а одатле је Милан после 1920. године дошао у Пајовиће — Чикараде.

СТРАЊАНЧЕВИЋИ (1 к, с. Никољдан): Милорад Страњанчевић се из Губереваца привенчао одмах после првог светског рата у Поповиће.

СЛАВКОВИЋИ (2 к, с. Митровдан): из Ртију су дошли у Живицу, одакле се Исидор Славковић привенчао у Плазинеће (Губеревци), а после женине смрти, 1924. године, дошао у Поповиће.

ТОМАШЕВИЋИ (1 к, с. Стевањдан): око 1925. године се из Доње Краварице привенчао у Радосавчевиће покојни Михаило Томашевић.

ПАЈОВИЋИ III (1 к, с. Цвети): покојни Јован Пајовић, родом из Бјелуше код Ариља, привенчао се 1935. године у Станковиће. Претходно је, са мајком, дошао у Рогачу.

ЂОКОВИЋИ (1 к, с. Аранђеловдан): покојни Михаило Ђоковић је 1938. године из Граба (Драгачево) дошао на имање своје супруге у Кастратовиће, који су, такође, били пригузи из Рајца код Чачка у Давидовићима. Тих Кастратовића у Горачићима више нема.

ПЕТКОВИЋИ II (1 к, с. Лазареву суботу): отац Милутина Петковића се из Жежевице код Чачка доселио у Суручиће пред сам други светски рат.

СТАНОВНИШТВО ГОРАЧИЋА

ЋУМУРОВИЋИ (1 к, с. Аранђеловдан): одмах после другог светског рата привенчао се, за кћерку Велимира Луковића, Милорад Ћумуровић из Гуче. Овај Луковић иначе је био припуз у Давидовићима.

ЗАТЕЖИЋИ (1 к, с. Ђурђевдан): отац Милоша Затежића се привенчао 1950. године из Љубића за посвојкињу Богољуба Ђуровића.

ЧАКАРЕВИЋИ (1 к, с. Лучиндан): Видоје Чакаревић из Котраже привенчао се 1950. године у кућу Драга Новичића.

СРЕТЕНОВИЋИ (1 к, с. Ђурђиц): у кући Лазара Балшића од 1950. године живи као припуз Радован Сретеновић из Ртију. За Радованову кћерку се призетио 1970. године Радула Зимоњић из Горачића. Иначе, Лазар Балшић је из Црне Горе дошао почетком XX века.

МИЛИВОЈЕВИЋИ (1 к, с. Ђурђевдан): Милош Миливојевић се из Котраже 1957. године привенчао у Кнежевиће.

БЕЛОПАВЛОВИЋИ (1 к, с. Аранђеловдан): Рашко Белопавловић живи од 1957. године као припуз у кући Драгутина Веселиновића.

КОСТИЋИ (1 к, с. Ђурђевдан): у кући Милије Луковића као припуз живи од 1972. године Видоје Костић из Лисе . . .

НАПОМЕНЕ

1. Милосав Протић у својој књизи „Драгачево и његови славни синови“, на пример, каже да је почетком XX века неки учитељ Раднић проучавао по рекло становништва Горачића и да је то чак публиковао у четвртој свесци Српског етнографског зборника. Тога рада, међутим, тамо нема, нити смо у Српској академији наука успели да дођемо до рукописа.

2. Драган Павловић, адвокат из Чачка, имао је прилику да види неке турске дефтере из XVI века, у којима се помиње Расовац или Расовци, из чега се да закључити да није реч само о легенди.

3. Радован М. Маринковић, Јеличке легенде, Чачак, 1977; исти, Јеличке легенде, II, рукопис код аутора — сакупљача.

4. Душанка Ранковић и Милена Икодиновић, Извештај систематских истраживања Драгачева, Зборник радова Народног музеја, Чачак, 1974, стр. 177 — 196.

5. Коста Јовановић, Горње Драгачево, Српски етнографски зборник, Насеља српских земаља, Београд, 1908, стр. 402 — 405. Ердељеновићево Доње Драгачево у истом зборнику објављено је пет година раније.

6. Податак са споменика протојереју Јовану Савићу крај цркве у Горачићима.

7. Бранко Перуничкић, Чачак и Горњи Милановац 1815 — 1915, I, Чачак, 1969, стр. 45 — 47.

8. Споменик је на Ружичића гробљу. Подигнут је после 1860. године, па је клесар погрешно убележио годину битке на Чачку Уклесао је да је његов отац рањен 1816, уместо 1815. године.

9. Казивање Илије Главоњића из Горачића.

10. Казивање Зарије Пајовића из Горачића.

11. О томе нешто више треба видети из књиге „Трнавски мученици“ Милицава Протића, Битољ, 1940.
12. Види Јовановићеву и Ердџеновићеву студију о становништву горњег и доњег Драгачева.
13. Драгоје Тодоровић, Попис устаника из 1815. године, Београд, 1971.
14. Казивање припадника породице Бодић.
- 14а. Драгоје Тодоровић, наведено дело.
- 14б. Радоје Ускоковић, Исељени Никшићи, Зборник радова посвећен Јовану Цвијићу, Београд, 1924, стр. 550.
15. К. Јовановић, наведено дело, део који се односи на Вичу. О Главоњама у Кулиновцима нешто више података има у рукописној хроници Атенице и Кулиноваца Вуке Петронијевића и Димитрија Јањића, која се чува у чачанском Историјском архиву.
16. Податак добијен од Радомира Станића, директора Завода за заштиту споменика културе у Краљеву.
17. Казивање Срећка Зимоњића из Горачића.
18. ИАЧ, Вук Петронијевић и Димитрије Јањић, Хроника Атенице и Кулиноваца, рукопис.
19. Споменици су на Петковића гробљу у Горачићима.
20. К. Јовановић, наведено дело, део о Живици.
21. Споменик на Сјаничића гробљу у Горачићима.
22. Казивања чланова породице Јевремчевић.
23. Радован М. Маринковић, Јеличке легенде, Чачак, 1977.
24. За најновије досељенике подаци су коришћени из матичних књига месне канцеларије у Горачићима, епитафа са споменика горачићких гробаља и из казивања припадника појединих породица. Црвљен је увид и у читуље.

LA POPULATION DE GORAČIĆI

Goračići est un des villages les plus peuplés de Dragačevo, région située au sud de la ville de Čačak, en Serbie Occidentale.

Le passé de ce village n'a pas fait jusqu'ici l'objet d'études systématiques, Les savants Jovan Erdeljanović et Kosta Jovanović ne s'en sont pas occupés, lorsque, au carrefour des XIX-e et XX-e siècles, ils ont étudié l'origine de la population de Dragačevo pour en publier les résultats dans deux cahiers du »Recueil ethnographique serbe« (Srpski etnografski zbornik), édité périodiquement par l'Académie des sciences serbe de Belgrade.

Cette lacune a été comblée par le présent ouvrage. Au cours de ses recherches qui ont duré plusieurs années, l'auteur a étudié les documents conservés à Beograd et à Čačak, puis, diverses publications, les actes de l'état civil de Goračići, les listes des morts de certaines familles et des épitaphes. Il a consulté, en outre, les descendants d'anciens tribus. L'étude porte sur la population d'aujourd'hui, quoiqu'il soit certain, à en juger par les résultats des fouilles, ainsi que par les légendes et les traditions populaires, que sur le territoire du village actuel la vie n'a pas discontinué depuis la préhistoire jusqu'à nos jours.

Les recherches ont montré que la population paysanne de Goračići est composée en ce moment aussi bien d'autochtones que d'immigrés. Les autochtones sont moins nombreux; parmi les immigrés qui sont venus s'établir à Goračići au cours des XVIII-e et XIX-e siècles, la majorité provient des différentes régions du Monténégro et de l'Herzégovine, puis de Sandžak, mais il y en a aussi qui sont originaires de Kossovo. A l'heure actuelle l'immigration revêt un caractère familial; si la jeune fille qui n'a pas de frères épouse un jeune homme d'un village voisin, celui-ci vient s'établir dans la maison de sa belle-famille.

Cependant, un autre processus est beaucoup plus caractéristique: l'émigration des jeunes qui terminent leurs études dans des villes et y restent pour travailler se fait de plus en plus massive.

Radovan M. MARINKOVIĆ